

مجموعه درمان‌های اثربخش
وقتی کودکان از مدرسه رفتن امتناع می‌کنند
درمان مبتنی بر رویکرد شناختی - رفتاری
کتاب کار والدین
ویرایش سوم

فهرست مطالب

دربارهٔ درمان‌های اثربخش:	۶
دربارهٔ نویسندگان:	۹
فصل ۱: معرفی	۱۱
فصل ۲: ارزیابی	۲۱
فصل ۳: جلسهٔ مشاوره و روند کلی جلسات درمان	۴۵
فصل ۴: امتناع کودکان از مدرسه به‌دلیل اجتناب از موضوعات و . . .	۵۹
فصل ۵: کودک برای فرار از اضطراب اجتماعی / یا موقعیت‌های نقادانه از مدرسه امتناع می‌کند	۱۰۱
فصل ۶: وقتی کودکان از سر توجه‌طلبی از مدرسه امتناع می‌کنند	۱۳۵
فصل ۷: امتناع کودکان از مدرسه به‌علت پاداش‌های ملموس خارج از آنجا	۱۷۵
فصل ۸: جلوگیری از لغزش و عود	۲۱۱
واژه‌نامه انگلیسی به فارسی	۲۲۱
واژه‌نامه فارسی به انگلیسی	۲۲۳

فصل ۱

معرفی

درباره کتاب کار والدین

کتاب کار والدین به منظور کمک به شما طراحی شده تا همراه یک درمانگر روی مشکلات فعلی فرزندتان در زمینه حضور در مدرسه، کار کنید. کتاب کار حاضر، رفتار امتناع از مدرسه را تعریف می کند، توضیح می دهد که موقعیت های مربوطه چگونه باید ارزیابی شوند و نیز نشان می دهد که شما و درمانگر چه کار می توانید بکنید تا فرزندتان با ناراحتی کمتری به مدرسه بازگردد. بهتر است از این کتاب کار در کنار درمانگر با صلاحیتی، استفاده کنید که خود او نیز همزمان از کتاب راهنمای درمانگر درمان رفتار امتناع از مدرسه، استفاده می کند.

رفتار امتناع از مدرسه چیست؟

رفتار امتناع از مدرسه به رفتار کودکان ۵ تا ۱۷ ساله ای اشاره دارد که از حضور در مدرسه امتناع می کنند و / یا ماندن در کلاس ها به مدت یک روز کامل، برایشان مشکل است. این حالت مشکل شایعی است که بسیاری از والدین با آن مواجه هستند، بنابراین این مشکل مختص شما نیست. رفتار امتناع از مدرسه یک مشکل سخت و گسترده است و اگر درمان نشود، می تواند به یک مشکل جدی تبدیل شود. در صورتی که فرزندتان رفتارهای ذیل را نشان می دهد می توان گفت که او رفتار امتناع از مدرسه دارد:

- به طور کلی از مدرسه غایب می شود و / یا
- به مدرسه می رود اما در ادامه و در طول روز مدرسه را ترک می کند و / یا
- یک درمیان از کلاس ها غایب می شود یا بیشتر اوقات با تأخیر به مدرسه می رود و / یا

- صبح‌ها بعد از ایجاد مشکلات رفتاری مثل قشقرق راه انداختن و یا امتناع از حرکت کردن به مدرسه می‌رود و/ یا
- در رابطه با رفتن به مدرسه ناراحتی غیر معمولی دارد و به شما یا همسران التماس می‌کند تا او را مجبور نکنید که به مدرسه برود.

بنابراین، نمود رفتار امتناع از مدرسه، در کودکان مختلف، متفاوت است و شامل طیفی از افراد می‌شود که همیشه از مدرسه غایب می‌شوند تا کسانی که به ندرت از مدرسه غیبت می‌کنند اما با ناراحتی زیاد در آنجا حاضر می‌شوند. رفتار امتناع از مدرسه، بر اساس مدت زمانی که مشکل طول کشیده نیز تعریف می‌شود. رفتار حاد/امتناع از مدرسه، به شرایطی اشاره دارد که ۲ هفته تا ۱ سال طول کشیده است. رفتار مزمن/امتناع از مدرسه، به شرایطی اشاره دارد که بیشتر از ۱ سال طول کشیده یا در طی ۲ سال تحصیلی اتفاق افتاده و طی این زمان‌ها در اکثر اوقات، مشکل امتناع از مدرسه وجود داشته است. رفتار امتناع از مدرسه‌ای که در این کتاب کار تعریف شده است، موقعیت‌های زیر را شامل نمی‌شود:

- بیماری‌های جسمی مشخص مانند آسم که حضور در مدرسه را سخت می‌کند و/ یا
- غیبت از مدرسه، زمانی که یکی از والدین، به‌طور عمدی مانع از حضور کودک در مدرسه می‌شود و/ یا
- شرایط اجتماعی یا خانوادگی که زندگی کودک را تحت الشعاع قرار می‌دهد، مانند بی‌خانمانی یا فرار کردن به منظور اجتناب از بدرفتاری و/ یا
- مشکلات دیگری که قابل توجه‌تر از رفتار امتناع از مدرسه هستند؛ مانند ضعف در انجام تکالیف مدرسه، افسردگی، بیش‌فعالی، پرخاشگری، یا فقدان کلی انگیزه.

در صورت وجود شرایط بالا، روش‌های توصیف شده در این کتاب کار ممکن است به درد فرزند شما نخورد.

تناوب و ویژگی‌های اصلی رفتار امتناع از مدرسه

رفتار امتناع از مدرسه یک مشکل شایع در میان کودکان و نوجوانان است که در برخی موارد ۲۸ تا ۳۵ درصد افراد را تحت تأثیر قرار می‌دهد. شیوع این مشکل بین پسران و دختران مساوی است. اکثر کودکانی که این مشکل را دارند، در سنین ۱۰ تا ۱۳ سال قرار دارند، اما اوج میزان این مشکل در سنین ۵ تا ۶ سالگی و ۱۴ تا ۱۵ سالگی است، یعنی زمانی که کودکان وارد مدرسه جدیدی می‌شوند.

باین حال، کودکان ممکن است در هر سنی رفتار امتناع از مدرسه را نشان دهند. کودکانی که از مدرسه امتناع می‌کنند، رفتارهای متفاوتی را نشان می‌دهند. این رفتارها به دو گروه اصلی تقسیم می‌شوند:

- گروه اول آن دسته از رفتارهای امتناع از مدرسه را شامل می‌شود که کمتر قابل مشاهده هستند. مثال‌های معمول عبارت‌اند از اضطراب فراگیر، اضطراب اجتماعی و کناره‌گیری، افسردگی، ترس، هشیاری بیش‌ازحد به علائم خود، نگرانی و علائم جسمانی (به‌ویژه شکم‌درد، سردرد، حالت تهوع، خستگی و لرزش).
- گروه دوم رفتارهای امتناع از مدرسه شامل مواردی است که بیشتر قابل مشاهده هستند. مثال‌های معمول عبارت‌اند از کج‌خلقی (شامل گریه کردن، جیغ زدن، مشت زدن)، پرخاشگری کلامی و جسمانی، اطمینان جویی، چسبندگی، امتناع از حرکت کردن، عدم اطاعت یا مخالفت جویی و فرار از مدرسه یا خانه.

در صورتی که تاکنون برای این مشکل کاری انجام نشده است، مشکلات جدی‌تری می‌توانند ایجاد گردند. ممکن است در کوتاه‌مدت، کودک مشکلات زیادی را در رابطه با تکالیف مدرسه، افت نمرات و احساس بیگانگی از دوستان، تجربه کند. علاوه بر این، ممکن است خانواده‌ی کودک تعارض، اختلال در روال زندگی روزمره و نیز مشکلات قانونی را تجربه کنند. در بلندمدت، کودک دارای این مشکل، ممکن است در فارغ‌التحصیلی دچار مشکل شود؛ در پیدا کردن شغل و ازدواج مشکلاتی پیدا کند و مصرف مواد، رفتار مجرمانه و اضطراب و افسردگی را نشان دهد. البته، همه‌ی کودکان این مشکلات را تجربه نمی‌کنند، اما هر چه کودک به میزان بیشتری از مدرسه غایب شود، احتمال وقوع این قبیل مشکلات نیز افزایش پیدا می‌کند.

دلایل رفتار امتناع از مدرسه

اگرچه کودکان انواع مختلفی از رفتارهای امتناع از مدرسه را نشان می‌دهند، اما دلایل این رفتارها ممکن است محدود باشند. تحقیقات بالینی نشان می‌دهند که کودکان معمولاً به یک یا چند دلیل زیر از رفتن به مدرسه امتناع می‌کنند:

- برای دور شدن از موضوعات یا موقعیت‌هایی در مدرسه که باعث علائم جسمانی ناخوشایند یا ناراحتی کلی در کودک می‌شوند.
- برای دور شدن از موقعیت‌های اجتماعی یا نقادانه در مدرسه که برای کودک اضطراب‌آور هستند.
- برای دریافت توجه از جانب یکی از والدین یا افراد مهم دیگر.

▪ برای کسب پاداش ملموس خارج از مدرسه که باعث می‌شود غیبت از مدرسه، سرگرم‌کننده‌تر از ماندن در آنجا باشد.

دو دلیل اول به کودکانی اشاره دارد که برای دور ماندن از برخی موارد منفی مربوط به مدرسه، از رفتن به آنجا امتناع می‌کنند. نمونه‌های رایج از موضوعات مربوط به مدرسه که بعضی اوقات کودکان از آن‌ها اجتناب می‌کنند عبارت‌اند از: اتوبوس‌ها، هشدارهای آتش‌سوزی، ورزشگاه‌ها، زمین‌های بازی، راهروها و موارد مربوط به کلاس درس. نمونه‌های رایج از افراد مربوط به مدرسه که گاهی اوقات کودکان از آن‌ها اجتناب می‌کنند عبارت‌اند از: معلمان، مدیران و کودکانی که به‌صورت کلامی یا جسمانی پرخاشگری می‌کنند. نمونه‌های رایج از موقعیت‌های عملکردی مربوط به مدرسه که گاهی اوقات کودکان از آن‌ها اجتناب می‌کنند عبارت‌اند از: امتحانات، اجرای دکلمه، مسابقات ورزشی یا موسیقیایی و صحبت کردن یا نوشتن در مقابل دیگران.

یادتان باشد که کودکان اغلب به خاطر هردوی این دلایل از مدرسه امتناع می‌کنند.

دو علت بعدی برای رفتار کودکانی که از مدرسه امتناع می‌کنند این است که آنان چیز مثبتی در خارج از مدرسه به دست می‌آورند. به‌عنوان مثال، گاهی اوقات کودکان کم‌سن‌تر به این دلیل از مدرسه امتناع می‌کنند که در این حالت والدینشان کنار آن‌ها می‌مانند و بیشتر به آن‌ها توجه می‌کنند. کودکان و نوجوانان بزرگ‌تر، بعضی اوقات به دلایل خاصی مثلاً وقت‌گذرانی با دوستان و یا انجام بازی‌های ویدئویی از مدرسه امتناع می‌کنند.

گاهی اوقات کودکان به دلیل دو یا چند مورد از موارد ذکرشده در بالا، از مدرسه امتناع می‌کنند. به‌عنوان مثال، بعضی کودکان در ابتدا در رابطه با فعالیت‌های مدرسه احساس ناراحتی کرده و سعی می‌کنند با ماندن در خانه از آن‌ها دوری کنند. آن‌ها در ادامه متوجه می‌شوند که وقتی در خانه می‌مانند می‌توانند فعالیت‌های مثبت زیادی را در آنجا انجام دهند؛ بنابراین، از مدرسه امتناع می‌کنند تا از موضوع ناخوشایند در مدرسه اجتناب کرده و فعالیت خوشایندی را در خانه دنبال کنند. علاوه بر این، بعضی از کودکان به این دلیل از مدرسه امتناع می‌کنند که می‌خواهند مدت طولانی‌تری را با دوستانشان باشند، اما بعداً، در بازگشت به مدرسه و مواجهه با کلاس‌ها، معلمان و همسالان جدید با مشکل مواجه می‌شوند.

کودکانی که به دو یا چند دلیل از مدرسه امتناع می‌کنند، در مقایسه با کودکانی که به یک دلیل از مدرسه امتناع می‌کنند، ممکن است به بیش از یک درمان که در مدت‌زمان طولانی‌تری نیز انجام می‌شود، نیاز داشته باشند. علاوه بر این، کودکانی که برای مدت‌زمان طولانی‌تری، از مدرسه دور بوده‌اند، نسبت به کودکانی که مدت‌زمان کوتاه‌تری از مدرسه غیبت داشته‌اند، احتمالاً نیاز به درمان

فشرده‌تری دارند. از آنجایی که کودکان اغلب به خاطر بیش از یک دلیل از مدرسه امتناع می‌کنند، بهتر است تمام قسمت‌های این کتاب کار را که مربوط به خانواده شماسست، بخوانید.

درمان‌های سنتی برای رفتارهای امتناع از مدرسه

رفتار امتناع از مدرسه مشکلی جدی است، بنابراین متخصصان و مربیان سلامت روان تلاش کرده‌اند که آن را به طرق مختلف درمان کنند. برخی از روش‌های رایج عبارت‌اند از:

- افزایش فاصله بین والد و کودک به منظور کاهش مشکلات ناشی از جدایی
- افزایش عزت‌نفس کودک در کلاس درس
- آموزش آرمیدگی به کودک، به طوری که بتواند با موضوع یا موقعیتی که در مدرسه ناراحتش می‌کند، مقابله کند.
- اجبار کودک برای رفتن به مدرسه
- مذاکره برای حل مشکل امتناع از مدرسه در میان اعضای خانواده
- درمان کودک با استفاده از داروهای ضدافسردگی یا ضد اضطراب
- بستری کردن کودک

به‌طورکلی، این درمان‌ها برای بعضی از این کودکان و نه همه آن‌ها، مؤثر است. برای مثال، افزایش فاصله بین والد-کودک یا اجبار کودک برای حضور در مدرسه ممکن است برای کودکان کوچک‌تر مؤثر باشد اما برای نوجوانان مفید نیست. روش‌های دیگر، مانند خانواده‌درمانی، به درک کلامی بیشتری نیاز دارند که ممکن است برای بچه‌های کوچک مشکل باشد. علاوه بر این، آموزش آرمیدگی به کودک ممکن است برای آن دسته از کودکانی که مضطرب هستند، مؤثر باشد اما برای کسانی که در زمان حضور در مدرسه مضطرب نیستند، فایده چندانی نداشته باشد. همچنین داروها روی بعضی از کودکان تأثیر می‌گذارند اما روی همه آن‌ها اثرگذار نیستند و گاهی اوقات عوارض جانبی داروها، مشکل‌آفرین می‌شوند. درنهایت، بعضی اوقات بستری کردن برای موارد مزمن و غیر حاد رفتار امتناع از مدرسه توصیه می‌شود.

مدل ما برای شناسایی و درمان کودکان دارای رفتار امتناع از مدرسه

از آنجاکه درمان‌های سنتی برای همه کودکان مؤثر نیستند، کتاب کار حاضر، مدل جدیدی را ارائه می‌دهد که در آن رفتار امتناع از مدرسه به گروه‌های مختلف تقسیم شده است. تقسیم‌بندی این گروه‌ها

بر اساس چهار دلیل عمده‌ای است که کودکان بر اساس آن‌ها از مدرسه امتناع می‌کنند. سپس بر اساس گروهی که به کودک مرتبط‌تر است، درمان‌های اختصاصی، روی او پیاده می‌شود. تحقیقات نشان داده که این مدل مؤثرتر از حالتی است که در آن فقط از یک درمان، برای همه افرادی که رفتار امتناع از مدرسه دارند، استفاده می‌شود.

فصل ۲ کتاب کار حاضر، توضیح می‌دهد که چگونه یک کودک دارای رفتار امتناع از مدرسه در یکی از این چهار گروه قرار می‌گیرد. پس از اینجای‌گذاری، درمان اختصاصی پیاده می‌شود. برای هر گروه درمان‌های متفاوتی استفاده می‌شود و اگر رفتار کودک در بیش از یک گروه قرار گیرد، بیش از یک روش درمانی برای وی استفاده خواهد شد. به‌طورکلی، بهترین راه برای تغییر انواع رفتارهای امتناع از مدرسه ممکن است همین روش باشد. درمان‌های اختصاصی به تفصیل در فصل ۲ شرح داده شده‌اند.

اطلاعات اختصاصی برای موارد خاص رفتار امتناع از مدرسه

آیا این کتاب برای فرزند شما مناسب است؟

از آنجایی که رفتار امتناع از مدرسه اغلب از مشکلات مختلفی تشکیل شده، ممکن است تشخیص این‌که آیا این کتاب برای فرزند شما مناسب است یا خیر، دشوار باشد. این بخش نمونه سؤالاتی را ارائه می‌دهد که ممکن است یک درمانگر در اولین دیدار از شما بپرسد. پاسخ‌های شما به خودتان و درمانگر نشان می‌دهد که آیا این کتاب کار مفید خواهد بود یا خیر.

آیا فرزند شما امتناع از مدرسه را به‌تازگی شروع کرده است؟

پاسخ شما به این سؤال ممکن است در تصمیم‌گیری در این مورد مهم باشد که آیا به ارزیابی یا مداخلات بیشتری نیاز است یا خیر. اگر رفتار امتناع از مدرسه فرزند شما، کمتر از ۲ هفته طول کشیده است، هنوز احتمال زیادی وجود دارد که این رفتار خودبه‌خود پایان یابد. در این حالت، درمانگر ممکن است پیشنهاد کند که اگر تا یک هفته بعد مشکل همچنان باقی بود، دوباره با او تماس بگیرید یا یک قرار ملاقات برای یک هفته بعد تعیین کند. در بسیاری از موارد، این قرار ملاقات غیرضروری می‌شود زیرا تا آن زمان کودک به‌خودی‌خود به مدرسه برمی‌گردد.

از سوی دیگر، در صورتی که رفتار امتناع از مدرسه به مدت حداقل یک هفته هم‌روزه اتفاق افتاده و به‌اندازه‌ای شدید است که منجر به درگیری‌های جدی خانوادگی یا اختلال در روال روزمره زندگی خانواده شده است، ممکن است درمانگر به شما توصیه کند که برای ارزیابی بیشتر این رفتار، نزد او

مراجعه کنید. در چنین مواردی و نیز در حالتی که رفتار امتناع از مدرسه فرزند شما بیش از ۲ هفته طول کشیده است، احتمالاً یک جلسه برای ارزیابی کامل رفتار نیاز باشد.

جدی‌ترین مشکل رفتاری فرزند شما چیست؟

اگرچه پاسخ دادن به این سؤال دشوار است، اما سعی کنید در این مورد فکر کنید که آیا فرزندتان رفتارهایی دارد که شدیدتر از رفتار امتناع از مدرسه او هست یا خیر. به‌عنوان مثال، از خود بپرسید که آیا فرزندتان:

- نه تنها هنگام مدرسه رفتن، بلکه به هر دلیل دیگری هم باشد می‌ترسد که شما یا خانه را ترک کند؛
- نه تنها در مسائل مربوط به مدرسه، بلکه در بسیاری از موقعیت‌های دیگر نیز غمگین یا بی‌انگیزه است؛
- به‌تازگی افکاری در مورد آسیب رساندن به خودش را بیان کرده است؛
- در مقایسه با اکثر کودکان هم سن خود، در اکثر موقعیت‌ها بیش‌ازحد فعال است؛
- به دلایلی غیر از رفتار امتناع از مدرسه، در آنجا با شکست‌هایی مواجه شده است؛
- نه تنها در موارد مربوط به مدرسه بلکه از انجام هر کاری که شما در موقعیت‌های دیگر نیز از او می‌خواهید، امتناع می‌کند؛
- به‌طور مرتب از الکل یا مواد دیگر استفاده می‌کند؛
- به‌طور مرتب دزدی می‌کند یا به اموال دیگران آسیب می‌زند؛
- اغلب در برخورد با دیگران پرخاشگری می‌کند.

اگر فکر می‌کنید که این رفتارها یا رفتارهای دیگر جدی‌تر از رفتار امتناع از مدرسه هستند، در این صورت این کتاب کار فقط می‌تواند تا حدی مفید باشد. از این جهت که تغییر رفتار امتناع از مدرسه می‌تواند اولین گام برای حل سایر مشکلات باشد. به‌عنوان مثال ممکن است برخی والدین، فرزندى داشته باشند که به دستورات آن‌ها گوش نمی‌دهد و «غیرقابل کنترل» است. اگرچه این رفتارها، مشکلات واقعی هستند، اما بسیاری از والدین می‌خواهند در ابتدا بر روی رفتار امتناع از مدرسه تمرکز کنند زیرا این موضوع فوری‌تر است و تغییر آن می‌تواند به بهبود مشکلات دیگر نیز منجر شود. در مواردی که اولین گام درمان مشکلات مختلف، بازگرداندن کودک به مدرسه است، درمان‌های توصیف شده در این کتاب کار می‌توانند مفید باشند.

ممکن است شما به خاطر مشکلات فرزندتان احساس کنید در بن‌بست گیر کرده‌اید یا سردرگم و ناراحت شوید و ندانید که کدام یک از رفتارهای فرزندتان جدی‌تر است، با این حال سعی کنید تا جای ممکن در مورد رفتارهای مختلف فرزندتان اطلاعات بیشتری ارائه دهید. هنگام انجام این کار، سعی کنید از اشتباه رایجی که برخی از والدین مرتکب می‌شوند، خودداری کنید. بعضی از والدین به رفتارهای آشکار از قبیل انجام ندادن تکالیف توجه بیشتر و به نشانه‌های اضطراب یا افسردگی توجه کمتری می‌کنند. سعی کنید در مورد همه رفتارهای مرتبط، به درمانگر فرزندتان اطلاعات بدهید، حتی آن دسته رفتارهایی که شناسایی آن‌ها سخت‌تر است. علاوه بر این ممکن است بخواهید با افراد دیگر نیز تماس بگیرید، مثلاً معلمین فرزندتان که می‌توانند اطلاعات بیشتری ارائه دهند.

چه عوامل دیگری می‌توانند باعث رفتار امتناع از مدرسه در فرزند شما شوند؟

در بسیاری از موارد، برخی عوامل دیگر نیز می‌توانند مشکل امتناع از مدرسه را تبیین کنند. برای مثال، ممکن است درمانگر بخواهد درباره مشکلات پزشکی فرزندتان بداند. اغلب، رفتار امتناع از مدرسه به مشکلاتی مانند آسم، درد، بی‌خوابی، دیابت، عفونت یا ناتوانی جسمی مربوط می‌شود. اگر فکر می‌کنید این چنین است، در این صورت باید فرزند شما در ابتدا توسط یک متخصص اطفال معاینه شود. علاوه بر این، در طول درمان هر جا که لازم بود، خود شما و یا درمانگر (البته با اجازه شما) باید با یک پزشک متخصص مشورت کنید.

مثال دیگر از شرایط خاص، زمانی است که والدین بنا به دلایلی که در ادامه می‌آید مانع مدرسه رفتن کودک می‌شوند، مثلاً به خاطر مشکلات اقتصادی، کمک گرفتن از کودک به عنوان یک شخص ایمن برای مقابله با مشکلات اضطرابی خودشان و یا ترس از این که اتفاق بدی برای کودک رخ دهد. در موارد دیگر، مشکلات خانوادگی جدی‌تر، مانند بدرفتاری جنسی، ممکن است رخ داده باشد. اگر چنین شرایطی وجود داشته باشد، آن‌ها را با درمانگر مطرح کنید. بسیاری از خانواده‌ها از روی خجالت و ترس اطلاعات مهم را مطرح نمی‌کنند. در حالی که دانستن این اطلاعات مهم است تا درمانگر بتواند بهترین برنامه درمانی را برای شما و فرزندتان طراحی کند.

سن فرزند شما چقدر است؟

احتمالاً درمانگر سن فرزندتان را خواهد پرسید. این موضوع مهم است زیرا درمان‌های توصیف‌شده در این کتاب کار برای کودکان ۵ تا ۱۷ ساله طراحی شده‌اند. آن‌ها به‌طور خاص برای کودکان زیر ۵ سالی که از مهدکودک رفتن امتناع می‌کنند، طراحی نشده‌اند. علاوه بر این، دانستن سن فرزندتان، یک طرح اولیه در

مورد بهترین شیوه‌های ارزیابی و درمان به درمانگر ارائه می‌دهد. به‌عنوان مثال، درمان‌هایی که بیشتر به گفت‌وگوهای شفاهی وابسته هستند، ممکن است برای نوجوانان مناسب‌تر از کودکان باشند. از سوی دیگر، بردن اجباری کودک ۶ ساله به مدرسه، بسیار ساده‌تر از بردن یک نوجوان ۱۶ ساله به آنجاست.

آیا رفتار امتناع از مدرسه فرزند شما خیلی شدید است؟

درمان‌های توصیف شده در این کتاب کار ممکن است برای موارد شدید رفتار امتناع از مدرسه مناسب نباشند. در این موارد شدید، معمولاً میزان بالای آشفتگی روان‌شناختی، رفتار مجرمانه قابل توجه، غیبت از مدرسه به مدت بیش از ۲ سال و سایر مشکلات مزمن این‌چنینی دیده می‌شود. احتمالاً در این موارد، قبل یا همراه با مواردی که در اینجا توضیح داده شده است، درمان‌های دیگری نیز لازم باشد. نمونه‌هایی از درمان‌های دیگر عبارت‌اند از: دارو برای اضطراب شدید، درمان‌های اقامتی یا بستری برای رفتار بزهکارانه یا برنامه‌های آموزشی جبرانی برای غیبت‌های طولانی‌مدت. حتماً در مورد درمان‌های جایگزینی که می‌توانند برای فرزندان مناسب باشند، با درمانگر صحبت کنید.

در صورتی که این کتاب کار برای فرزند شما مناسب به نظر نرسد، چه کار باید بکنید؟

اگر مطمئن نیستید که آیا این کتاب کار برای فرزند شما مناسب است یا نه در این مورد با یک درمانگر ماهر صحبت کنید. درمانگر باید بتواند به شما بگوید که آیا روش‌های توصیف شده در اینجا و نیز در کتاب راهنمای درمانگر برای فرزند شما مفید خواهند بود یا خیر. در صورت نیاز، درمانگر ممکن است شما را به درمانگر دیگری ارجاع دهد که در زمینه مشکل فرزند شما تخصص دارد. به یاد داشته باشید که، روش‌های توصیف شده در این کتاب کار به‌طور خاص برای کودکانی طراحی شده که رفتار امتناع از مدرسه، مشکل اصلی آن‌هاست.

از خواندن این کتاب کار چه مزایایی خواهد داشت؟

کتاب کار حاضر به این منظور طراحی شده است که به شما کمک کند در کنار یک درمانگر صاحب صلاحیت کار کنید تا رفتار امتناع از مدرسه فرزندان را حل و فصل کنید. علاوه بر این کتاب، راهنمای درمانگر نیز در دسترس است و باید توسط درمانگر و هم‌زمان با پیشرفت درمان، استفاده شود. کتاب کار والدین به شما کمک خواهد کرد رویه‌های اتخاذ شده در طول روند ارزیابی و درمان فرزندان را درک کنید. علاوه بر این، کتاب کار پاسخ‌هایی به سؤالاتی ارائه می‌کند که ممکن است شما در مورد روند درمان داشته باشید. با افزایش فهمتان از این روش‌ها، به یک مشارکت‌کننده فعال در ارزیابی و